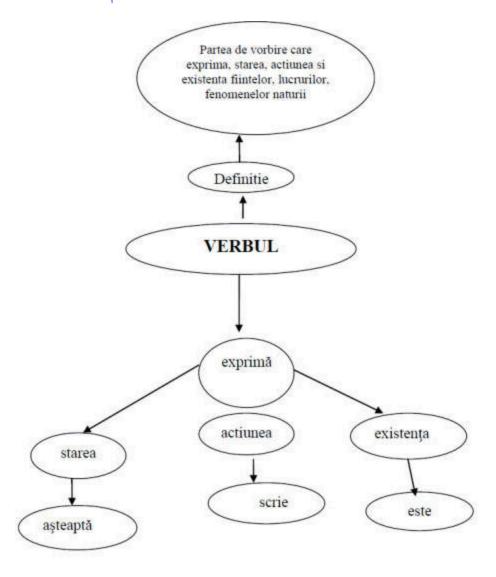
Noțiuni Teoretice despre Verb

Definiția Verbului

Verbul este partea de vorbire flexibilă care exprimă o acțiune, o stare sau existența.

Această diagramă oferă o reprezentare vizuală a conceptului de verb în gramatica română. Diagrama este împărțită în secțiuni, fiecare conținând text într-o formă ovală, cu săgeți care leagă aceste secțiuni pentru a indica relațiile dintre ele, oferind o imagine de ansamblu asupra verbului.

Clasificarea Verbelor

Verbe Predicative

- Au înțeles de sine stătător.
- Pot forma singure un predicat verbal când se află la un mod personal.
 Exemplu: "Mincinosul când spune adevărul se îmbolnăvește."
- Exemplu: "Fă în așa fel încât să mergi unde ți-ai propus."

Verbe Nepredicative

- Nu au înțeles de sine stătător.
- Nu pot forma singure predicat, ci împreună cu alte cuvinte.

Verbe Copulative

- Formează predicat nominal împreună cu o altă parte de vorbire cu funcție de nume predicativ.
- Exemple: a deveni, a fi, a ieși, a se face, a rămâne, a ajunge, a părea, a însemna, a se naște, a se chema, a se numi.

A fi

- Verb copulativ când nu poate fi înlocuit cu a trăi, a exista, a se afla.
 - Exemplu: "Noi suntem elevi."
- Verb predicativ când poate fi înlocuit cu a trăi, a exista, a se afla.
 - Exemplu: "Ele au fost la munte."

A deveni

- Întotdeauna este verb copulativ.
 - Exemplu: "A învățat și a devenit inginer."

A ajunge

- Verb copulativ când se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "După ce a terminat armata, a ajuns ofițer."
- Verb predicativ când nu se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "A ajuns mai repede cu trenul."

A ieşi

- Verb copulativ când se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "A ieșit medic din băncile facultății."
- Verb predicativ când nu se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "A ieșit repede afară."

A rămâne

- Verb copulativ când se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "De când a plecat, a rămas la fel."
- Verb predicativ când nu se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "A rămas în spatele meu."

A se face

- Verb copulativ când se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "Ea s-a făcut medic."
- Verb predicativ când nu se poate înlocui cu a deveni.
 - Exemplu: "S-a făcut multă gălăgie pentru nimic."

A părea

- Verb copulativ când are subiect.
 - Exemplu: "El pare de neclintit."
- Verb predicativ când nu are subiect.
 - Exemplu: "Se pare că nu-l interesează."

A însemna

- Verb copulativ când are sensul de a avea importanță.
 - Exemplu: "A însemnat mult să-l ajuți tocmai acum."
- Verb predicativ când are sensul de a nota.
 - Exemplu: "A însemnat cu pietricele drumul pe unde a mers."

A se numi

- Verb copulativ când se referă la nume.
 - Exemplu: "Ea se numește Mia."
- Verb predicativ când are sensul de a fi încoronat, a fi pus în funcție.
 - Exemplu: "Se va numi noul șef de sală."
- A se chema
 - Verb copulativ când se referă la nume.
 - Exemplu: "Ea se cheamă Iulia."
 - Verb predicativ când are sensul de a striga, a anunța.
 - Exemplu: "Mă cheamă la masă."

Verbe Auxiliare

- Ajută la formarea modurilor și timpurilor compuse, dar și a diatezei pasive.
- Exemple: a fi, a avea, a vrea (a voi).
 - Observație: Verbele auxiliare nu au niciodată funcție sintactică, ele ajută la formarea formei verbale și se analizează împreună cu acestea.

Tipuri de Verbe După Persoană

1. Verbe personale

- Au forme pentru toate persoanele.
 - Exemple: "am mâncat" (persoana I, singular), "a venit" (persoana a III-a, singular), "plecați" (persoana a II-a, plural)

2. Verbe unipersonale

- Au forme doar pentru persoana a III-a și exprimă acțiuni atribuite unor fenomene ale naturii, păsări, animale, planete.
 - Exemple: a miorlăi, a necheza, a răsări, guiță, cotcodăcește, ouă, clămpăne, măcăie, latră, mugește, gâgâie, miaună.

3. Verbele impersonale

- Autorul acțiunii nu poate fi identificat; acțiunea nu este făcută de o persoană.
- Au formă numai pentru persoana a III-a singular.
 - Exemple: a trebui, a se cuveni, a se înnopta, a tuna, a fulgera.
 - Exemple în context: "larna se înnoptează devreme.", "Plouă cu găleata."

4. Expresii verbale impersonale

- Sunt formate din verbul a fi și un adverb sau o locuțiune adverbială de mod cu rol de nume predicativ în cadrul construcției.
 - Exemple: "e greu", "e normal", "este posibil".

5. Locuțiuni verbale

- o Grupuri de cuvinte cu înțeles unitar care au valoarea unui verb.
 - Exemple: a sta în cumpănă (a ezita), a băga în sperieți (a speria), a trage nădejde (a spera), a lua partea (a apăra) etc.
 - Într-o locuțiune verbală este obligatorie prezența unui verb. Acesta are rolul gramatical de a indica persoana, modul, timpul, numărul construcției. Celălalt cuvânt (substantiv, adverb, numeral) dă sensul locuțiunii. În analiză nu se disociază termenii locuțiunii, ci este considerată un tot unitar.

Verbe Tranzitive și Intranzitive

1. Verbe tranzitive

- Au capacitatea de a realiza o relație cu un complement direct.
 - Exemple: a zice (ceva), a vedea (ceva), a mânca (ceva), a auzi (ceva), a face (ceva).

2. Verbe intranzitive

- Nu au capacitatea de a realiza o relație cu un complement direct.
 - Exemple: a călători, a aminti, a privi, a deveni, a exista.

Conjugarea Verbelor

- Conjugarea verbelor reprezintă forma acestora de infinitiv, așa cum o găsim în dicționar.
 - Conjugarea I: verbe terminate în -a
 - Exemple: a mânca, a pleca, a preda
 - Conjugarea a II-a: verbe terminate în -ea
 - Exemple: a bea, a vrea, a avea
 - Conjugarea a III-a: verbe terminate în -e
 - Exemple: a scrie, a rămâne, a ține, a bate
 - Conjugarea a IV-a: verbe terminate în -i / -î
 - Exemple: a veni, a coborî, a urî

Diatezele Verbelor

Diateza Activă

- Arată că subiectul face acțiunea exprimată de verb.
 - o Exemple: "El merge pe stradă.", "Tu povestești.", "Eu mănânc o mandarină."

Diateza Pasivă

- Acțiunea nu mai este făcută de un subiect, ci de complementul de agent.
- Complementul de agent stă în cazul acuzativ și răspunde la întrebarea de către cine?, de către ce?.
- Se formează cu verbul auxiliar a fi + participiul verbului de conjugat.
 - Exemple: "Maria este lăudată de prieteni.", "Fusese rugat să nu mai răspundă neîntrebat.", "Elevul va fi felicitat de director."

Diateza Reflexivă

- Verbele sunt însoțite întotdeauna de pronume reflexive în acuzativ sau dativ.
 - o Exemple: "Se vede la televizor.", "Mă cheamă Maria.", "Te speli pe față."

Modurile Verbale

Moduri Personale

- Modul indicativ
- Modul conjunctiv
- Modul condițional-optativ
- Modul imperativ

Moduri Nepersonale

- Modul infinitiv
- Modul supin
- Modul gerunziu
- Modul participiu

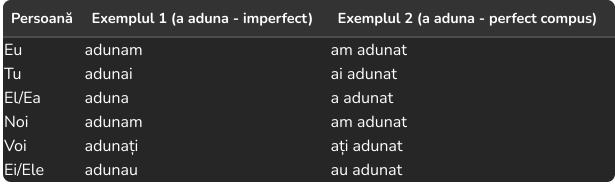
Modul Indicativ

Timpul Prezent

Persoană	Exemplul 1 (a aduna)	Exemplul 2 (a scrie)
Eu	adun	scriu
Tu	aduni	scrii
El/Ea	adună	scrie
Noi	adunăm	scriem
Voi	adunați	scrieți
Ei/Ele	adună	scriu

Timpul Trecut

- Timpul imperfect
- Timpul perfect compus

- Timpul perfect simplu
- Timpul mai mult ca perfect

Persoană	Exemplul 1 (a aduna - perfect simplu)	Exemplul 2 (a aduna - mai mult ca perfect)
Eu	adunai	adunasem
Tu	adunași	adunaseși
El/Ea	adună	adunase
Noi	adunarăm	adunaserăm
Voi	adunarăți	adunaserăți
Ei/Ele	adunară	adunaseră

Timpul Viitor

- Timpul viitor
- Timpul viitor anterior

Persoană	Exemplul 1 (a aduna - viitor)	Exemplul 2 (a aduna - viitor anterior)
Eu	voi aduna	voi fi adunat
Tu	vei aduna	vei fi adunat
El/Ea	va aduna	va fi adunat
Noi	vom aduna	vom fi adunat
Voi	veți aduna	veți fi adunat
Ei/Ele	vor aduna	vor fi adunat

Modul Conjunctiv

- Timpul prezent
- Timpul perfect

Persoană	Exemplul 1 (a aduna - prezent)	Exemplul 2 (a aduna - perfect)
Eu	să adun	să fi adunat
Tu	să aduni	să fi adunat
El/Ea	să adune	să fi adunat
Noi	să adunăm	să fi adunat
Voi	să adunați	să fi adunat
Ei/Ele	să adune	să fi adunat

Modul Condițional-Optativ

- Timpul prezent
- Timpul perfect

Persoană	Exemplul 1 (a aduna - prezent)	Exemplul 2 (a aduna - perfect)
Eu	aș aduna	aș fi adunat
Tu	ai aduna	ai fi adunat
El/Ea	ar aduna	ar fi adunat
Noi	am aduna	am fi adunat
Voi	ați aduna	ați fi adunat
Ei/Ele	ar aduna	ar fi adunat

Modul Imperativ

• Are forme numai la persoana a II-a, singular și plural.

Formă afirmativă	Formă negativă
Adună!	Nu aduna!
Adunați!	Nu adunați!

Observație: Forma negativă a modului imperativ, numărul singular se formează cu negația NU + infinitivul verbului.

• Exemple: "Fă! Nu face!", "Du! Nu duce!"

Moduri Nepersonale

Modul Infinitiv

- Timp prezent
- Timpul perfect
 - o a aduna
 - a fi adunat

Funcții Sintactice

- Subject: A munci este o datorie.
- Nume predicativ: A învăța înseamnă a munci.
- Complement direct: Nu putem pleca.
- Complement indirect: Suntem datori a ne ajuta.
- Atribut verbal: Şi-a exprimat dorința de a munci.
- Complement circumstanțial de mod: A plecat fără a ajuta.
- Complement circumstanțial de timp: A predat lucrarea înainte de a termina.

Modul Gerunziu

- Se formează prin adăugarea sufixului -ind sau -ând.
 - Exemple: adunând, scriind, neadunând, nescriind

Funcții Sintactice

- Subject: Se aude cântând.
- Atribut verbal: Cu ochii lucind părea un demon.
- Complement direct: Aud trosnind copacii.
- Complement indirect: Negustorul nu mai făcea față aducând alte costume.
- Complement circumstanțial de timp: Ajungând acasă, m-am apucat de lucru.
- Complement circumstanțial de mod: Mergea schiopătând.

Observație: Modul gerunziu poate avea valoare adjectivală, atunci când se acordă în gen, număr și caz cu substantivul determinat, îndeplinind funcția sintactică de atribut adjectival.

• Exemplu: Coșurile fumegânde se zăresc în depărtare.

Modul Participiu

- Exemple:
 - o a aduna ∏ adunat, adunată, adunați, adunate
 - o a scrie ∏ scris, scrisă, scriși, scrise

Valori și Funcții Sintactice

- Valoare adjectivală
 - Atribut adjectival: Soldatul rănit este el.
 - Nume predicativ: Soldatul este rănit la picior.
- Valoare adverbială
 - Complement circumstanțial de mod: A vorbit răspicat.

Modul Supin

- Se formează din participiu, precedat de o prepoziție simplă sau compusă: de, la, pentru, cu, din, fără, după, despre, în.
 - Exemple: de adunat, la adunat, pentru adunat, din adunat, fără adunat, după adunat, despre adunat, de scris, la scris, pentru scris, din scris, fără scris, din scris, după scris, despre scris

Funcții Sintactice

- Subiect: Este ușor de făcut.
- Nume predicativ: larba este de cosit.
- Atribut verbal: Cartea de citit mi-a plăcut.
- Complement indirect: S-a săturat de umblat.
- Complement direct: Ne-a dat de citit.
- Complement circumstanțial de loc: A adus vitele de la păscut.